ІННОВАЦІЙНИЙ НАУКОВИЙ СТАТУС СУДОВОЇ ПСИХОЛОГІЇ ЗА НОВОЮ ДОКТРИНОЮ КЛАСИФІКАЦІЇ ЮРИДИЧНИХ НАУК[1]

Кириченко О. А.

DOI: 10.53672/ej.3.2018.05[1] Check for updates

Анотація. Традиційна судова (юридична) психологія досі не має чітко визначеного місця в системі юридичних наук: відомі класифікації, яких автор налічує понад сотню, зводяться до поділу на історичні, теоретичні, галузеві, міжгалузеві, спеціальні та міжнародні науки й обмежують її завдання протидією лише кримінальним правопорушенням. Кириченко О. А. пропонує розв'язати цю проблему на основі новітньої доктрини класифікації юридичних наук, яку він розробив разом із Ю. О. Ланцедовою та О. С. Тунтулою в межах наукової школи професора Аланкіра. Спираючись на огляд дискусій про систему права 1938–1940, 1956–1958, 1982 і 2003 рр. та на п'яту дискусію, що триває з 2000 р., автор виокремлює головні вади традиційних класифікацій: застарілу концепцію держави і права як основних об'єктів юридичних наук, використання одночасно кількох класифікаційних основ, змішування понять «право» і «юридична наука», неповноту поділу, ототожнення «теоретичних основ» із «методологією». Замість останнього терміна обґрунтовано поняття «теорологія». За гіпергруповими завданнями юридичні науки поділено на теорологічні (моно- і полінауки), регулятивні (державно-правове управління, внутрішні та міжнародні галузеві науки) та антиделіктні, серед яких розрізнено базисноантиделіктні, процедурні й методичні. Психологію юриспруденції віднесено до теорологічних мононаук. Автор доводить, що судова психологія має перетворитися з прикладної дисципліни на теорологічну юридичну науку «Психологія юриспруденції», яка створює психологічне підґрунтя для правотворчої, правозастосовчої, антиделіктної, наукової та освітянської юридичної діяльності, для протидії адміністративним, дисциплінарним, цивільним і господарським правопорушенням, для конституційного судочинства, а також для розвитку судово-психологічної та судово-психіатричної експертизи. Додаткові класифікації (правові й неправові, антиделіктні й безделіктні науки) лише підкріплюють цей висновок. Запропонований статус автор подає як доктринальну основу для подальшої наукової дискусії, а судовим експертам-психологам він відкриває ширшу сферу застосування спеціальних психологічних знань в усіх видах судочинства.

Ключові слова: психологія юриспруденції, судова психологія, юридична психологія, класифікація юридичних наук, теорологія юриспруденції, теорологічні юридичні науки, регулятивні юридичні науки, антиделіктні юридичні науки, методичні юридичні науки, науковий статус, судово-психологічна експертиза.

The Innovative Scientific Status of Forensic Psychology Under the Newest Doctrine of Classification of Legal Sciences

Kyrychenko O. A.

Abstract. Forensic (legal) psychology still lacks a clearly defined place among the legal sciences. More than a hundred known classifications of jurisprudence follow one scheme (historical, theoretical, branch, inter-branch, special or applied, and international sciences) and confine the discipline to supporting the fight against crime. Kyrychenko O. A. sets out to determine its actual scientific status on the basis of the newest doctrine of classification of legal sciences, developed by the author together with Lantsedova Yu. O. and Tuntula O. S. within the scientific school of Professor Alankir. Draw-

ing on a review of the debates on the system of law held in 1938-1940, 1956-1958, 1982 and 2003, and on the fifth discussion under way since 2000, the author identifies the main flaws of traditional classifications: reliance on the outdated concept of state and law as the core objects of legal science, the simultaneous use of several classification criteria, confusion between law and legal science, incompleteness, and the equation of theoretical foundations with methodology, for which the term theorology is proposed instead. Legal sciences are then grouped by their hyper-group tasks into theorological, regulatory and anti-delictual sciences, the latter divided into basic anti-delictual, procedural and methodical ones, with the psychology of jurisprudence placed among the theorological mono-sciences. The author argues that forensic psychology should evolve from an applied discipline into the theorological legal science Psychology of Jurisprudence, providing psychological tools for law-making, law enforcement, counteraction to criminal, administrative, disciplinary, civil and commercial offences, constitutional proceedings, legal research and education, and for the development of forensic psychological and psychiatric examination. The proposal is presented as a basis for further scholarly discussion.

Keywords: psychology of jurisprudence, forensic psychology, legal psychology, classification of legal sciences, theorology, theorological legal sciences, regulatory legal sciences, anti-delictual legal sciences, methodical legal sciences, forensic psychological examination.

Вперше оприлюднено: *сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 01.07.2018; у номері — 01.07.2018; DOI:* ***10.53672/ej.3.2018.05***[1].

Повний текст

Текст статті.

Постановка проблеми. Визначення дійсного наукового статусу традиційної судової чи юридичної психології, що можливе на основі лише запропонованої автором, Ю. О. Ланцедовою та О. С. Тунтулою новітньої доктрини класифікації та перспектив розвитку юридичних наук [8, с. 134-139; 9, с. 69-77; 10 та ін.], сприяє формування належних професійно-важливих якостей слідчих, прокурорів, суддів, адвокатів та експертів у контексті використання спеціальних психологічних знань у протидії як кримінальним, так й всім іншим правопорушенням.

Актуальність дослідження випливає з хронології розробки належної класифікації юридичних наук і визначення на цій основі дійсного наукового статусу сукупності спеціальних психологічних знань та можливостей їх використання у протидії різним видам правопорушень. У той же час **п**ерший вітчизняний підручник з теорії держави і права, де й була запропонована перша класифікація юридичних наук шляхом лише переліку та стислої характеристики кожної з відомих юридичних наук. поміж яких ще не було судової психології чи будь-якої іншої юридичної науки, яка б містила такого роду спеціальні знання [2, с. 299-320], підготували у 1940 р. представники конкретних юридичних наук (а не відповідної теоретичної юридичної науки) – криміналіст С. А. Голунський і процесуаліст М. С. Строгович, чому, мабуть, сприяло зародження і поступовий розвиток дискусії з основної теоретичної проблеми юридичних наук у цілому (які на той час зводилися лише до перерахунку та загальної характеристики завдань відповідних юридичних наук) – їх систематизації [9, с. 69].

В якості основи такої класифікації права спочатку розглядався лише предмет правового регулюванні, пізніше – взаємозв'язок предмету і методу правового регулювання. І,

врешті-решт, коли виявилося, що вказані критерії не можуть забезпечити достатньо повної і послідовної класифікації права, поряд з вказаними критеріями стали розглядати й низку інших [9, с. 69; 12, с. 223-483].

У такому аспекті ***перша дискусія*** виникла у 1938-1940 рр., ***друга*** – у 1956-1958 рр. і ***третя дискусія*** – у 1982 р. [1, с. 27; 11, с. 107]. Остання з наукових дискусій стала результатом проведення у листопаді 1981 р. на основі Московської державної юридичної академії Всеросійської конференції, на якій із доповіддю «Система российского права» знову (як і у 1940 р.) виступив представник конкретної юридичної науки цивіліст, завідуючий кафедрою цивільного права цієї державної юридичної академії В. П. Мозолін [11, с. 107-113]. У 2003 р. публікаціями М. І. Байтіна і Д. Є. Петрова «Система права: к продолжению дискуссии» і В. П. Мозоліна «Система российского права. Доклад на Всероссийской конференции 14 листопада 2001 г.» розпочалася четверта дискусія з визначення найбільш удосконаленої системи права [1, с. 25-34; 11, с. 107-113]. Проте вказані дискусії проходили у межах визначення найбільш удосконаленої системи лише права, в той час як вже давно назріла потреба розглядати дану проблему більш широко як систему юридичних наук у цілому [9, с. 69-70].

Вказані понятійні і категоріальні недоліки класифікації юридичних наук обумовлювали й відповідну недосконалу систему викладу інших положень традиційної теорії держави і права, у першу чергу, напрямків юридичної діяльності, різновидів правопорушень та юридичної відповідальності, нової доктрини освітянської і наукової діяльності тощо, а, як наслідок, й аналогічних недоліків й інших існуючих окремих юридичних наук [9, с. 72].

Зв'язок авторського доробку із важливими науковими та практичними завданнями. Вказана новітня доктрина класифікації та перспективи розвитку юридичних наук була апробована у першому офіційному варіанті кандидатської дисертації Є. В. Кириленка, в якій хронології становлення та можливостям розвитку новітньої доктрини класифікації юридичних наук був присвячений спеціальний розділ «Можливості розвитку адміністративного права та процесу за новітньою класифікацією юридичних наук» [3, с. 138-178], а також у низці рецензованих вітчизняних і закордонних видань та тих, що внесені в міжнародні наукометричні бази [9, с. 73].

Однак, незважаючи на таку широку наукову апробацію, у тому числі й на понад 200 науково-практичних конференціях та інших подібних наукових заходах, дана надто перспективна та наріжна новітня доктрина юриспруденції ще не стала загально визнаною і може розцінюватися лише як основа для ініціювання дійсно широкої коректної наукової дискусії з приводу розробки загально визнаного варіанту вирішення вказаної проблеми [9, с. 73].

Тому п'ятий етап дискусії з приводу розробки найбільш ефективної фактично триває й до цього часу. Вітчизняні вчені-теоретики, в розпорядженні яких протягом десятків років був и залишається до цього часу профільний науково-дослідний інститут «Інститут держави і права АН України імені В. М. Корецького», в історії вітчизняної юриспруденції займали пасивну позицію з розробки і поступового удосконалення проблем юриспруденції, що й спонукало представників фактично часткових юридичних наук

братися за подальше удосконалення теологічних основ юриспруденції [9, с. 73; 12, с. 10-27 та ін.].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Саме тому привертають до себе увагу чисельні публікації, перш за все, таких представників наукової школи юриспруденції професора Аланкіра, як О. А. Кириченка та Ю. О. Кириченко (Ланцедової) [12, с. 223-483], в яких вже з 2000 р. ставилося питання щодо подолання вказаних недоліків у контексті удосконалення системи власне юридичних наук (юриспруденції) у цілому на принципово новому переосмисленні завдань та об'єктів даного виду суспільних наук, врахування єдиної, а не декількох основ для цієї класифікації, надання їй всеохоплюючого і перспективного вигляду.

Викладене дає всі підстави зробити висновок про те, що із вказаними публікаціями О. А. Кириченка та Ю. О. Ланцедової (Кириченко) [4, с. 207-217; 5, с. 217–226; 6, с. 3 та ін.] з 2000 р. фактично розпочалася ***п'ята дискусія***, до якої невдовзі достатньо активно долучилася Ю. О. Кириченко (Ланцедова) [6, с. 3-12 та ін..], а пізніше й О. С. Тунтула [7, с. 140-145 та ін.], що, врешті-решт, набуло розробленої і широко апробованої цими авторами у формі **новітньої доктрини класифікації юридичних наук, сутності та перспективи розвитку їхніх окремих гіпергруп та груп** [8, с. 134-147; 9, с. 72; 10; 14 та ін.].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Незважаючи на те, що на сьогодні авторам відомо вже понад **100 класифікацій юридичних наук (права) у цілому** [12, с. 223-483], всі вони побудовані в традиційному і застарілому підході, принципово однаково успадковують загальні недоліки і можуть бути зведені до наступної схеми класифікаційного поділу: 1. Історичні юридичні науки. 2. Теоретичні юридичні науки. 3. Галузеві юридичні науки. 4. Міжгалузеві юридичні науки. 5. Спеціальні або чи і прикладні юридичні науки. 6. Міжнародні юридичні науки [9, с. 70; 12, с. 223-483].

Основними недоліками традиційних класифікацій юридичних наук (права) в цілому, розповсюджених в існуючих підручниках та в іншій навчальній та інформаційно-довідковій, у тому числі й енциклопедичній, літературі з теорії держави і права [12, с. 223-483], є, згідно результатів спеціального дослідження даної проблеми [12, с. 8-9, 223-483 та ін.], наступні:

1. Побудова цих класифікацій на: 1.1. Застарілій і принципово помилковій та необґрунтованій концепції держави і права як основних об'єктів теорії держави і права і, як наслідок, й юридичних наук у цілому [9, с. 70; 12, с. 8]. 1.2. Одночасно декількох класифікаційних основах (що неприпустимо при класифікації будь-яких об'єктів, відношень чи категорій), коли, як бачимо, підставою для виділу першої і другої з вказаних груп юридичних наук є предмет і метод вивчення тих чи інших суспільних відносин, третьої і четвертої груп – предмет, метод і галузева будова правового регулювання, п'ятої і шостої груп – додатково й сфера спеціального призначення «наукового продукту» цих наук та ін. [9, с. 70-71; 12, с. 8]. 1.3. Помилковому змішуванні понять «право» і «юридична наука» і зведення останнього з них лише до першого з понять, що було традиційним для перший класифікаційних поділів, але, нажаль, що досить часто представлено у навчальній літературі останніх років видання (див. додаток) [9, с. 71].

2. Неповнота класифікаційного поділу, який в жодному із традиційних варіантів вирішення даної проблеми не містив у собі перелік всіх без винятку існуючих юридичних наук і, як правило, супроводжується лише орієнтовним перерахуванням тих з юридичних наук, що можуть входити до певної групи [9, с. 71].

3. Вказані класифікації не можуть: 3.1. Показати необхідний розвиток існуючих і практичну потребу негайної появи низки нових юридичних наук чи їх основного «наукового продукту». 3.2. Чітко визначити завдання, об'єкти, поняття, систему та інші теорологічні категорії юридичних наук у цілому (***базисні завдання*** та ін.), їх окремих груп (***групові завдання*** та ін.) та кожної окремої юридичної науки (***часткові завдання*** та ін.) [9, с. 71].

4. Традиційні класифікації юридичних наук побудовані на ототожнюванні термінів «теоретичні основи» і «методологія», коли семантичне значення останнього з них має полягати у позначенні вчення лише про методи, що складають тільки частину теоретичних основ юридичних наук у цілому, їх окремих груп чи конкретних юридичних наук [9, с. 71; 12, с. 9].

Термін «методологія» не може охопити, зокрема, такі теоретичні основи кожної з юридичних наук, як історію розвитку даної науки, її завдання, об'єкти, поняття, систему, науковий статус, дидактичні основи тощо. Тому й запропоновано замість термінів «методологія» (семантичне тлумачення сутності якого суперечить вказаному традиційному його змістовному наповненню всіма теоретичними основами, а не лише положеннями про методи) і «теоретичні основи» (що виглядає вже менш лаконічним, ніж перший з термінів) використовувати словосполучення «теорологія», яке виглядає таким же лаконічним як і термін «методологія» і, окрім цього, здатний охопити будь-які теоретичні основи як кожної конкретної юридичної науки, так і юридичних наук у цілому [9, с. 71; 12, с. 9]. Так, у позначенні першої частини криміналістики та ордистики застосовує термін «теорологія» Ю. Д. Ткач [13, с. 138], тоді як Ю. О. Ланцедова реалізувала цей же термін у назві першої з груп юридичних наук у контексті їх класифікації за груповими завданнями [9, с. 71-72;.12, с. 21 та ін.].

Новизна. Запропонований варіант новітньої доктрини класифікації та перспектив розвитку юридичних наук подібно таблиці хімічних елементів Д. І. Менделєєва розкриває дійсні теоретичні основи кожної з окремих юридичних наук і показує, які саме новітні юридичні науки, в якій групі, з якими теоретичними основами і «науковим продуктом» мають з'явитися у перспективі тощо [9, с. 72; 12, с. 10].

Методологічне або загальнонаукове значення. Така постановка питання виявила необхідність принципово нового удосконалення існуючого підходу до визначення не тільки об'єктів і завдань юриспруденції, а й замість предмету узагальнюючого поняття юридичних наук у цілому, оскільки формулювання поняття юриспруденції у цілому чи будь-якої окремої юридичної науки фактично охоплює об'єкти, завдання, предмет, систему і, навіть, деякі інші їх поняттєутворюючі категорії [9, с. 72; 12, с. 223-483]. Звідси як судова психологія, так й всі інші юридичні науки набули принципово нового наукового статусу, який спрямовує їх завдання на виконання обох базисних завдань юриспруденції, тобто, на розробку і застосування належної як правової регламентації необхідних

сторін суспільного життя, так й на протидію будь-яким порушення даної правової регламентації.

Викладення основного матеріалу. Виходячи з базисних завдань та об'єктів юриспруденції, а також побудованих на них базисних напрямків юридичної діяльності класифікацію юридичних наук більш правильно будувати, базуючись на гіперзавданнях окремих гіпергруп і груп юридичних наук, що має охопити завдання всіх існуючих і перспективних юридичних наук, та основуючись на першому базисному завданні юриспруденції і на відповідних напрямках юридичної діяльності, тобто на правотворчості та правозастосуванні, та на другому базисному завданні юриспруденції і теж на відповідному напрямку юридичної діяльності, тобто, вже на антиделіктології.

Одна з варіацій розробленої О. А. Кириченком, Ю. О. Ланцедовою та О. С. Тунтулою **новітньої доктрини класифікації юридичних наук на основі їхніх гіпергрупових завдань** (першого і другого основного базисного завдання юриспруденції) з урахуванням уточненого найменування, поняття, системи, інших основ існуючих і перспективних юридичних наук) [8, с. 134-139; 9, с. 74-76; 10 та ін.] може бути представлена у такій редакції:

1. Теорологічні юридичні науки, тобто науки, які покликані розробити філософські, соціологічні, політологічні, філологічні, психологічні, теорологічні, історичні та інші теоретичні основи щодо раціонального, ефективного та якісного проведення кожного з напрямів юридичної діяльності, а також для становлення та розвитку в контексті виконання цих завдань інших юридичних наук:

1.1. ***Мононауки**:* Філософія юриспруденції (філософія права – тут і надалі вказане існуюче найменування науки, коли відсутність такого пояснення свідчить про те, що у першому випадку запропоноване найменування перспективної юридичної науки або залишене найменування існуючої науки), Політологія юриспруденції (теорія держави в межах такої традиційної теоретичної юридичної науки, як «Теорія держави і права»), Соціологія юриспруденції (соціологія права), Психологія юриспруденції (судова чи юридична психологія), Юридекономіка (на основі політекономії), Теорологія юриспруденції (теорія права в межах тієї ж традиційної теоретичної юридичної науки «Теорія держави і права»), Історія вітчизняної політології і теорології юриспруденції (історія держави і права України), Історія зарубіжної політології і теорології юриспруденції (історія держави і права зарубіжних країн), Історія правових вчень (історія правових і політичних вчень) та ін. [9, с. 74].

1.2. ***Полінауки***: Філологія юриспруденції, Енциклопедія юриспруденції, Порівняльна юриспруденція (порівняльне правознавство), Педагогіка юриспруденції та ін. [9, с. 74].

2. Регулятивні юридичні науки, які мають розробити правове регулювання «безделіктних» (позитивних, неконфліктних) сторін суспільного життя:

2.1. **Теорологія державно-правового управління** (державне управління, яке як систему наук необхідно повернути в «лоно» юриспруденції) [9, с. 74-75].

2.2. **Галузеві регулятивні юридичні науки**:

2.2.1. ***Внутрішні,*** в переліку запропонованому Є В Кириленком [3, с. 228] : Авіаційнобудівна, Автобудівна, Аграрна, Антиделіктна (правоохоронне право), Атмосферна,

Атомноенергетична, Банківська, Бібліотечна, Будівельна, Бюджетна, Ветеринарна, Видавнича, Військова, Вогнеборна, Водна, Дозвільна, Житлова, Залізничнобудівна, Земельна, Кораблебудівна, Культурологічна, Лізингова, Лісова, Ліцензійна, Машинобудівна, Медична, Метрологосертифікатна, Мистецька, Митна, Муніципальна, Надроархеологічна (кодекс про надра та ін.), Наукова, Нотаріальна, Освітянська, Пенсійна або Соціальна, Податкова, Працеохоронна, Прикордонна, Природоохоронна, Промислова, Реєстраційна, Санітарна, Сімейна, Споживчоохоронна, Спортивна, Страхова, Теологічна, Торгівельна, Транспортна, Фінансова, Шоубізнесова та ін. галузь права України [9, с. 75].

2.2.2. ***Міжнародні***: Атмосферна, Атомноенергетична, Будівельна, Видавнича, Дипломатична або Консульська, Екологічна, Кораблебудівна, Космічна, Мистецька, Морська, Освітянська, Спортивна, Теологічна, Шоубізнесова та ін. галузь права [9, с. 75].

3. Антиделіктні юридичні науки:

3.1. **Базисноантиделіктні юридичні науки**, які мають розробити правову основу (базис) раціональної, ефективної та якісної протидії кожному з видів правопорушень:

3.1.1. ***Внутрішні***:

3.1.1.1. **Супутня базисноантиделіктна юридична наука**: Конституційна галузь права України [9, с. 75].

3.1.1.2. **Моноантиделіктні базисноантиделіктні юридичні науки**: Антикримінальна (кримінальне) і Адміністративна галузь права України [9, с. 75].

3.1.1.3. **Регулятивно-антиделіктні базисноантиделіктні юридичні науки**: Трудова (трудове), Де-факто майново-договірна (цивільне) і Де-юре майново-договірна (арбітражне, господарське) галузь права України [9, с. 75].

3.1.2. ***Міжнародні***: Антикримінальна, Де-факто майново-договірна і Де-юре майново-договірна галузь права [9, с. 75].

3.2. **Процедурні юридичні науки**, на які покладається завдання з розробки правової форми (процедури, порядку) раціональної, ефективної та якісної протидії кожному з різновидів правопорушень:

3.2.1. ***Внутрішні***:

3.2.1.1. **Полінауковий напрям**: Теорологія антиделіктних відомостей (теорія доказів) [9, с. 76].

3.2.1.2. **Супутня процедурна юридична науки**: Конституційне судочинство України [9, с. 76].

3.2.1.3. **Моноантиделіктні процедурні юридичні науки**: Антикримінальне (кримінальне процесуальне) та Адміністративне (адміністративний процес) судочинство України [9, с. 76].

3.2.1.4. **Регулятивно-антиделіктні процедурні юридичні науки**: Трудове (частково – процедурна частина Кодексу законів про працю, в основному – низка інших дисциплінарних правових актів), Де-факто майново-договірне (цивільне процесуальне) і Де-юре майново-договірне (арбітражне процесуальне, господарське процесуальне) судочинство України [9, с. 76].

3.2.1.5. **Додаткові процедурні юридичні науки**: Ордистичне (процедурна частина теорії ОРД), Виправно-трудове (кримінально-виконавче) і Виконавче (низка виконавчих правових актів за іншим судочинством, ніж антикримінальне) судочинство України [9, с. 76].

3.2.2. Міжнародні: Антикримінальне, Ордистичне, Де-факто майново-договірне і Де-юре майново-договірне судочинство [9, с. 76].

3.3. **Методичні юридичні науки**, завдання яких полягає в розробці складових частин гласної (криміналістичної) і негласної (ордистичної) методики (технічних засобів, загальних правил поводження з ними; тактичних прийомів проведення практичних дій; методичних рекомендацій з проведення кожної зі стадій такої протидії) протидії правопорушенням: 3.3.1. ***Мононауки***: Криміналістика, Ордистика (методична частина теорії ОРД). 3.3.2. ***Полінауки***: Деліктологія (кримінологія), Юридична медицина (судова медицина), Юридична бухгалтерія (судова бухгалтерія), Юридична статистика (судова статистика), Юридична кібернетика (судова кібернетика) та ін. 3.3.3. ***Полінаукові напрями***: Юридична експертологія (судова експертологія), Юридична одорологія (криміналістична одорологія), Юридична мікрооб'єктологія (криміналістична, судова мікрооб'єктологія) та ін. [9, с. 76].

На підставі викладеного, можна дійти висновку про те, що друга і третя гіпергрупи юридичних наук – регулятивні юридичні науки та антиделіктні юридичні науки, покликані виконати у повному обсязі відповідне перше і друге основне базисне завдання юриспруденції, тоді як теорологічні юридичні науки мають розробити відповідне теорологічне підґрунтя під найбільш ефективне, раціональне та якісне виконання не лише цих, а всіх інших базисних завдань юриспруденції, а також під кожен із базисних напрямків юридичної діяльності і для всіх юридичних наук, у тому числі для кожної з інших теорологічних юридичних наук. Так, серед даної гіпергрупи юридичних наук знаходиться й психологія юриспруденції, в яку і має розвитися традиційна судова чи юридична психологія, завдання якої зараз знаходяться виключно в межах забезпечення протидії кримінальним правопорушенням [15, с. 14], а фактично мають бути розвиті у необхідність розробити і застосувати психологічне підґрунтя під протидію вже всім без виключення різновидам правопорушень.

Проте на цьому уточнення наукового статусу і завдань психології юриспруденції не закінчується і дана теорологічна юридична наука має розробити і реалізувати психологічне підґрунтя й під найбільш ефективне, раціональне та якісне як здійснення всіх інших напрямків (правотворчої, правозастосовчої, юридичної наукової, юридичної освітянської) юридичної діяльності, так і розвиток кожної з інших юридичних наук, у тому числі й теорологічних. При цьому, допомагаючи виконувати завдання методичних юридичних наук. психологія юриспруденції має забезпечити й відповідних розвиток юридичної як психіатричної, так й психологічної експертизи у контексті дослідження відповідно вад та особливостей психіки людини у процесі найбільш ефективної, раціональної та якісної протидії як кримінальним, так й всім іншим правопорушенням.

Цими же авторами додатково розроблена **новітня класифікація юридичних наук у контексті завдань як правотворчої і правозастосовчої діяльності** [8, с. 139; 9, с. 77; 10 та ін.]. що може бути представлено лаконічно таким чином: 1. **Правові юридичні науки**

(базисноантиделіктні юридичні науки, процедурні юридичні науки, регулятивні юридичні науки; у відомому аспекті – теорологічні юридичні науки) [основним «науковим продуктом» яких має стати розробка відповідного кодифікованого правового акта (кодексу)]. 2. **Неправові юридичні науки** (методичні юридичні науки; у відомому аспекті – теорологічні юридичні науки), завдання яких вже знаходяться у контексті антиделіктних завдань юридичної діяльності, так й **антиделіктної діяльності**, що може бути представлено у наступній редакції: 1. **Антиделіктні юридичні науки** (базисноантиделіктні юридичні науки, процедурні юридичні науки, методичні юридичні науки; у відомому аспекті – теорологічні юридичні науки). 2. **Безделіктні юридичні науки** (регулятивні юридичні науки; у відомому аспекті – теорологічні юридичні науки) [8, с. 139-140; 9, с. 77;.10 та ін.].

Викладені класифікації юридичних наук на підставі вказаних додаткових підставах їх класифікації лише підтверджують розглянуту вище перспективу розвитку наукового статусу і завдань традиційної судової чи юридичної психології в науковий статус і завдання новітньої теорологічної юридичної науки психології юриспруденції, яка має розробляти та реалізовувати психологічні засоби найбільш ефективного, раціонального та якісного здійснення в рівній мірі кожного із напрямків юридичної діяльності.

Головні висновки. На підставі викладеного традиційна судова психологія має перетворитися із прикладної науки, яка на цей час фактично обслуговує, як вже підкреслювалося, виключно лише протидію кримінальним правопорушенням [15, с. 14], в **теорологічну юридичну науку «Психологія юриспруденції»** і розробляти та використовувати відповідні психологічні засоби найбільш ефективного, раціонального та якісного здійснення кожного із напрямків юридичної діяльності, тобто правотворчої, правозастосовчої, антиделіктної (в межах якої вже має розробляти та обслуговувати відповідними психологічними засобами протидії не лише кримінальним, а й всім іншим правопорушенням: адміністративним, дисциплінарним, цивільним та господарським, а також забезпечувати цими же засобами й конституційне судочинство), юридичної наукової та юридичної освітянської діяльності, а також для розвитку кожної з теорологічних і тим більше антиделіктних юридичних наук.

Перспективи використання результатів дослідження. Запропонований новітній науковий статус традиційної судової чи юридичної психології як теорологічної юридичної науки «Психологія юриспруденції» не може претендувати на завершеність і пропонується як належна доктринальна основа для остаточного варіанту вирішення даної надто актуальної проблеми у процесі широкої зацікавленої коректної наукової дискусії.

Список використаних джерел:

1. Байкин М. И. Система права : к продолжению дискуссии / М. И. Байкин, Д. Е. Петров // Гос-во и право. – № 1. – 2003. – С. 25–34.

2. Голунский С. А. Теория государства и права : учебник / С. А. Голунский, М. С. Строгович. – М. : Юрид. изд-во НКЮ СССР, 1940. – 302 с.

3. Кириленко Є. В. Теоретичні та інші передумови реформування адміністративного права та процесу : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Євген Володимирович Кириленко; Інститут законодавства Верховної Ради України. – К., 2012. – 254 с.

4. Кириченко А. А. Система юридических наук в свете борьбы с имущественными преступлениями / А. А. Кириченко, Ю. Д. Ткач // Актуальні проблеми діяльності ОВС по попередженню, розкриттю та розслідуванню злочинів. Ч. ІІ. Проблеми розкриття та розслідування злочинів у сучасних умовах : матер. міжнар. наук.-практ. конф., 19-20.10.2000 р. – Одеса : НД РВВ ОІВС, 2000. – С. 207–217.

5. Кириченко О. А. Предмет і система юридичних наук / О. А. Кириченко, С. Л. Дерев'янкін // Актуальні проблеми діяльності ОВС по попередженню, розкриттю та розслідуванню злочинів. Ч. ІІ. Проблеми розкриття та розслідування злочинів у сучасних умовах : матер. міжнар. наук. -практ. конф., 19-20.10.2000 р. – Одеса : НД РВВ ОІВС, 2000. – С. 217–226.

6. Кириченко О. А. Нова теорологічна концепція юридичних наук / О. А. Кириченко, Ю. О. Кириченко // Науковий вісник Юридична академія Міністерства внутрішніх справ. – Дніпропетровськ : РВВ ЮА МВС України, 2002. – № 2. – С. 3–12.

7. Кириченко О. А. Сучасні теорологічні проблеми юриспруденції (запрошення до дискусії) / О. А. Кириченко, Ю. О. Ланцедова, О. С. Тунтула // Наукові праці : Наук.-метод. журнал. – Миколаїв : Вид-во МДГУ імені Петра Могили, 2006. – Вип. 41. – Т. 54. – С. 140–145.

8. Кириченко А. А. Гипердоклад о более двухстах пятидесяти лучших доктринах и концепциях юриспруденции научной школы профессора Аланкира: коллективная монография / А. А. Кириченко, Е. В. Кириленко, С. А. Кириченко, Ю. А. Ланцедова, Ю. Д. Ткач, А. С. Тунтула, В. С. Шаповалова; под. ред. А. А. Кириченко. – Второе издание. - Николаев: Ник. нац. ун-т имени В. А. Сухомлинского, 2015. – 1008 с.

9. Кириченко О. А. Курс лекцій зі спецкурсу «Базисні доктрини та концепції юриспруденції»: навч. посібник / О. А. Кириченко, О. С. Тунтула. – Миколаїв : МНУ ім. В. О. Сухомлинського, 2015. – 164 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.chdu.edu.ua/index.php?page=yuridichniy

10. Ланцедова Ю. А. Новая доктрина классификации юридических наук / Ю. А. Ланцедова / 1017 слов // Блог экспертов (blog-experts.com). Информационно-аналитический сайт [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://blog-experts.com/prezentaciya-novyx-doktrin-i-koncepcij-yurisprudencii-nauchnoj-shkoly-professora-alankira-priglashenie-k-diskussii-yuliya-lancedova-novaya-doktrina-klassifikacii-yuridicheskix-nauk/ 2014-12-03 – Доктрины

11. Мозолин В. П. Система российского права. Доклад на Всероссийской конференции 14 ноября 2001 г. / В. П. Мозолин // Гос-во и право. – М., 2003. – № 1. – С. 107–113.

12. Теорологія юриспруденції (новітня концепція «Теорії права»): навч. посібник / Є. В. Кириленко, С. А. Кириченко, Т. О. Коросташова, Ю. О. Ланцедова, В. Е. Теліпко, О. С. Тунтула; за наук. ред. О. А. Кириченка. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ імені Петра Могили, 2010. – 484 с.

13. Ткач Ю. Д. Теоретичні основи криміналістики (періодизація, поняття, система, міжнауковий статус) : монографія / за наук. ред. О. А. Кириченка. – Одеса : Вид-во ОЮІ НУВС, 2007. – 176 с.

14 Тунтула А. С. Новая доктрина сущности отдельных групп юридических наук / А. С. Тунтула / 729 слов // Блог экспертов (blog-experts.com). Информационно-аналитический сайт [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://blog-experts.com/prezentaciya-novyx-doktrin-i-koncepcij-yurisprudencii-nauchnoj-shkoly-professora-alankira-priglashenie-k-diskussii-aleksandra-tuntula-novaya-doktrina-sushhnosti-i-perspektiv-razvitiya-otdelnyx-grupp/ 2014-11-04 – Доктрины

15. Юридична психологія : навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / О. Є. Самойлов, М. С. Корольчук, В. М. Корольчук, С. М. Миронець, Г. М. Ржевський. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015 – 432 с.

У статті визначено інноваційну наукову сутність традиційної судової чи юридичної психології як теорології юриспруденції, що є теорологічною юридичною наукою на підставі новітньої доктрини класифікації юридичних наук на основі їх гіпергрупових завдань на теорологічні, регулятивні та антиделіктні (базисноантиделіктні, процедурні, методичні) юридичні науки. Додатково розглянуто науковий статус психології юриспруденції на підставі новітньої доктрини класифікації юридичних наук у контексті завдань правотворчої, правозастосовчої та антиделіктної діяльності, що лише підтвердило необхідність розвитку наукового статусу і завдань новітньої психології юриспруденції у частині розробки та реалізації психологічних засобів найбільш ефективного, раціонального та якісного здійснення рівною мірою кожного з напрямків юридичної діяльності.

Ключові слова: *психологія юриспруденції, теорологічні юридичні науки, регулятивні юридичні науки, методичні юридичні науки, юридична психіатрія.*

В статье определена инновационная научная сущность традиционной судебной или юридической психологии как теорологии юриспруденции, являющейся теорологической юридической наукой, на основании новой доктрины классификации юридических наук на основе их гипергрупповых задач на теорологические, регулятивные и антиделиктные (базисноантиделиктные, процедурные, методические) юридические науки. Дополнительно рассмотрен научный статус и задачи психологии юриспруденции на основании новой доктрины классификации юридических наук в контексте задач правотворческой, правоприменительной и антиделиктной деятельности, что лишь подтвердило необходимость развития научного статуса и задач новой психологии юриспруденции в части разработки и реализации психологических средств наиболее эффективного, рационального и качественного осуществления в равной степени каждого из направлений юридической деятельности.

Ключевые слова: *психология юриспруденции, теорологические юридические науки, регулятивные юридические науки, методические юридические науки.*

References

1. Kyrychenko O. A. Innovatsiinyi naukovyi status sudovoi psykholohii za novoiu doktrynoiu klasyfikatsii yurydychnykh nauk [The Innovative Scientific Status of Forensic Psychology Under the Newest Doctrine of Classification of Legal Sciences]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2018. Vol. 3, No. 3 (15). DOI: https://doi.org/10.53672/ej.3.2018.05. URL: https://expertize-journal.org.ua/spetsialni-znannya/847-kirichenko-o-a-innovatsijnij-naukovij-status-sudovoji-psikhologiji-za-novoyu-doktrinoyu-klasifikatsiji-yuridichnikh-nauk (onovlena versiia vid 08.11.2026). [in Ukrainian].